

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 346. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515385790240/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

Historiske forudsætninger: Novellen bygger på en virkelig tildragelse. Det historiske grundlag har B. fra E. Pontoppidan: *Annales ecclesie Daniæ* (1741ff.) og fra mundtlig overlevering. SSk XIV refererer flg. (her fork.) s. 244: Præsten Søren Jensen Qvist blev uskyldig henrettet 1626, anklaget for mord af en mand, der havde friet forgæves til præstens datter. Præstens kusk var 1607 forsvundet på en gådefuld måde. Hans tjenestekarl udbrode det rygte, at præsten havde myrdet ham, men fragik det på tinget. Længe efter dukkede rygret op igen, da man fandt skeletdele uden for kirkediget. Ved hjælp af bestukne vidner fik frieren da præsten, der nægtede sig skyldig, dømt og henrettet. Præstens søn fik sagen genoptaget og faderens eftermæle renset. En fremstilling af hændelsen på grundlag af sagens akter findes i Severin Kjær: *Præsten i Vejby* (1894). Se også Henrik G. Poulsen: *En Kriminalhistorie: Blicher og Præsten i Vejby*. Essay (1970).

- 124 *Vejbye:* mellem Grenå og Ebeltoft. Her ligger også de øvrige lokaliteter, der er nævnt i novellen. – *Herredsfoged:* indtil 1919 den embedsmand, der var dommer og politimester i et herred. – *Aalsø:* ca. 3 km SØ for Vejby. – *min kjære Herres Foranstaltning:* Herredsfogder udnævntes før enevalden af lensmændene og havde ingen juridisk uddannelse. – *dele Folk:* beboerne i herredet. – *svare:* byrdefulde. – *Det er ikke godt (. . .):* 1. Mos. 2,18. – *falder af:* dør. – *Ingorsrup:* gl. gård i Vejby Sogn. – *Forbandet være (. . .):* 5. Mos. 27,25. – *Pranger:* person, der driver lysky handel. – *have med (. . .) at skjælle:* have med at gøre.
- 125 *Møhnekopper:* heste med sorte hoveder. – *Daler:* se n.t.s. 9. – *magede:* sat sammen til ét spand. – *Afsket:* nedslag. – *Tiende:* se n.t.s. 43. – *Hr. Søren:* se n.t.s. 7. – *talte ham til, saa en Hund (. . .):* skældte ham hæder og ære fra. – *beleven:* venlig, elskværdig. – *Aulskarl:* forkarl.
- 126 *Rasmus:* landsby 10 km SSV for Grenå. – *Tørveskjulte:* tørvelod. – *Du skal ikke høje (. . .):* 2. Mos. 23,6. – *Flyttedag:* den dag, da tyendet på landet fra- eller tiltrådte pladsen. – *faut:* barsk, hidsig. – *summe sig:* besinde sig. – *arigt:* her: underligt. – *Skjelm:* forbryder. – *Quæstioner:* spørgsmål. – *sieten:* forlegen. – *Discowæsen:* se n.t.s. 11.
- 127 *Høgholm:* herregård i Rosmus Sogn. – *småskede:* smålo underfundigt. – *staaet for Skorstenen:* været i køkkenet (ved arnen). – *gram:* forbitret. – *Lippeperne:* læberne. – *Vederpart:* modpart. – *skogge:* se n.t.s. 14. – *Fordrager Song (. . .):* Pet. 1. brev 2,19; *Fordrager:* tål. – *Jagilde:* troløvelsesgilde. – *bevægeligt:* bevægende. – *moxen:* næsten.
- 128 *fornemmelig:* især. – *Fader og Moder (. . .):* Dav. Salm. 27,10. – *Overborde:* ved bordet. – *hertad:* næsten. – *Lyngbye:* nabosogn til Vejby. – *Hyllested:* nabosogn til Rosmus. – *besværet:* drukken. – *Plaseer:* morskab. – *over alt dette:* overhovedet. – *studsig:* opsætsig, stædig. – *lad Porten slaae ham:* vis ham døren. – *smøre sine Fingre:* tilsmudse sine hænder (ved at prygle).
- 129 *et Viintue (. . .):* Dav. Salm. 128,3. – *revangere:* hævne. – *Reiten gæver os Allie nok:* reiten lader ingen i stikken. – *stædt for Podemester:* ansat som gartner. – *Munddaske:* slag på munden. – *allerhelst:* især. – *har forstukket sig:* holder sig skjult.